



**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

II. De vnitate provt est proprietas entis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quaest. II. Sect. I. Proprietates entis. 639

Solutio
secunda.

Ad secundam respondeo unitatem non supponi ab ente, quia passio supponit quidem suum subiectum ut materialiter & confuse vnum, non supponit autem formaliter & distincte vnum.

Solutio ter-
tia.

Ad tertiam respondeo, nullum eorum quae in argumento numerantur, esse proprietatem entis; nam existere, durare, alicubi esse, non conueniunt enti possibili, quod reuera est ens: illae negationes, non esse fictum, non esse impossibile; significantur formaliter in communi conceptu entis, idem non possunt esse vltius attributa. Esse idem, esse simile, esse diuersum, fundantur in unitate, ad quam etiam reuocantur.

QVÆSTIO II.

De unitate, prout est proprietas entis.

Quia primum inter attributa entis est vnitas, merito ab illa ordior, & de sola loquor unitate per se, non autem de unitate per accidens, quae includit necessarium plura ut plura, quales sunt domus & exercitus: vnum autem per se vel simplex est, ut Deus & Angelus; vel compositum essentialiter ex materia & forma substantiali, ut homo; vel compositum integraliter, ut virga. Tria ergo de hac unitate sunt difficillima: primum in genere, quid sit illa, quae vocatur vnitas transcendentalis; secundum quid vnitas numerica, seu indiuidualis: tertium quid vnitas formalis & vniuersalis.

SECTIO I.

De unitate transcendentali.

Vnitas tran-
scendentalis
definitur.

Sic appellatur ea quae ita reciprocatur cum ente, vt simul cum ipso transcendat omnia rerum genera; soletque definiri communiter, *Indiuisio rei alicuius in se, & diuisio à quolibet alio*: vnum autem, *Ens indiuisum in se, & diuisum à quolibet alio*. Id est, ens quod in seipso non est plura entia completa, & quod non est id ipsum quod sunt alia entia, quae sunt aliud ab ipso: v. g. Petrus vnus dicitur, quia non est plures Petri, & non est id ipsum quod est Paulus.

Difficultas autem est obscurissima, quid sit illa indiuisio, quam vnitas superaddit enti; primum enim dubitatur, an illa sit aliquid positium, an verò solum negatio: secundum qualis sit illa negatio, & quomodo constituit unitatem.

§. I.

Vtrum vnitas superaddat enti aliquid positium.

Vnitas non
distinguitur
realiter ab
ente.

Certum est ex dictis, primum unitatem enti non superaddere aliquid realiter distinctum ab ipso ente, alioqui esset purum nihil; imò illud ens à quo distingueretur vnitas, esset necessarium vnum seclusa unitate; distingueretur enim à quocunque alio.

Certum est secundum, unitatem esse non posse aliquid positium, etiam ratione distinctum adequatè ab ipso ente; sed ens in eo necessarium includi, alioqui esset purum nihil. Solum ergo difficultas est, vtrum vnitas adequatè sit positua, an verò dicat in recto ens, in obliquo autem negationem.

Prima dubi-
tatio.

Ratio autem dubitandi primum est, quia Deus est

R. P. de Rhodes curs. Philo. Soph.

A à seipso intrinsecè vnus, & esse vnum, dicit in Deo perfectionem maximam simpliciter simplicem, quae scilicet est melior ipsa quam non ipsa: ergo vnitas non est formaliter negatio. Probatur consequentia. Omnis perfectio Dei cum Deo identificatur: sed negatio non identificatur cum Deo: ergo negatio non est perfectio Dei simpliciter simplex. Deinde Deus per suam essentiam simplicem sine vilo superaddito habet formaliter indiuisiōem in se: ergo habet formaliter unitatem. Probo antecedens. Vnus conceptus simplex, carens omni partium compositione, seipso est indiuisus: sed Deus per suam essentiam est simplex: ergo seipso est indiuisus. Denique punctum positium per suam intrinsecam entitatem est indiuisibile sine vilo addito: ergo seipso est positum vnum.

B

Secundum in rebus compositis esse formaliter vnum est esse vnum: sed esse vnum, est aliquid positium: ergo in rebus compositis vnum est aliquid positium. Probatur maior primum, quia indiuisio duarum partium est id quo illae partes sunt formaliter indiuisae: sed vnio est ratio per quam illae partes sunt non diuisae, quia duas partes esse vnitas, & esse non diuisas, synonyma sunt: ergo vnio est illarum indiuisio. Probatur secundum. Vnum, & non vnum opponuntur contradictoriè: sed vnum dicit formaliter vnionem: ergo non vnum dicit formaliter carentiam vnionis: sed non vnum & diuisum idem sunt: ergo diuisum dicit formaliter carentiam vnionis; atque indiuisum, quod contradictoriè opponitur diuiso, dicit formaliter vnionem. Probatur tertium. Diuisum, & non vnum sunt formaliter idem: ergo habent eundem terminum contradicentem: sed terminus contradicens non vnio est vnum: ergo terminus contradicens diuiso est vnum: ergo indiuisum & vnum idem sunt. Denique probatur, quia diuisum & indiuisum sunt contradictoria: ergo vnum ex illis est positium: sed esse diuisum non est aliquid positium; est enim carere vnione: ergo esse indiuisum est aliquid positium.

C

Tertium id quod opponitur negationi est positum: sed indiuisio opponitur negationi, nempe diuisioni, quae negatio est; diuisa enim dicuntur, quorum vnum non est aliud, quae negatio est. Imò duae virgae formaliter dicuntur diuisae per negationem continuationis: ergo vnitas est aliquid positium. Denique esse diuisum, quod opponitur indiuiso, est vel negatio vnionis, vel carentia identitatis: ergo semper est negatio.

Dico primum, id quod vnitas enti superaddit, formaliter esse negationem, non autem aliquid positium. Ita docent cum S. Thoma omnes eius discipuli, quos sequuntur Suarez disp. 4. sect. 1. Fonseca 4. Metaphys. c. 2. q. 5. Auerla q. 5. sect. 1. Ariaga disp. 1. sect. 3. contra Scotum, totam eius Scholam, & Vassquez 1. p. disp. 182. cap. 2. Hurradum, Ouiedum, & alios quamplures.

E

Ratio primum est, quia illud quod contradictoriè opponitur rei posituae, negatiuum est, non autem positium: vnitas contradictoriè opponitur multitudini, quae negatio non est, sed aliquid positium: ergo vnitas formaliter negatio est, non autem aliquid positium. Maior probatione non eget; in minori autem clarum est, quod vnitas opposita sit multitudini; nam eo ipso quod tollitur multitudo unitatum, ponitur vnitas. Probatur ergo quod multitudo formaliter positium aliquid sit, non autem negatio. Repetitio entitatum posituarum est aliquid positium: multitudo non est carentia, sed repetitio entitatum posituarum:
H H h 2 ergo

Secunda.

Tertia.

Prima pro-
batio.

ergo multitudo non est carentia, sed repetitio entitatum positiuarum. Deinde id quod non fit per ablationem, sed per adiectionem entitatum positiuarum, est aliquid positium, non negatiuum: multitudo fit per adiectionem, non per ablationem entitatum positiuarum: ergo multitudo non est negatio, sed aliquid positium; nam ad constituendam multitudinem non debent tolli, sed adijci entitates; ad constituendam verò vnitatem, tolli debent, non adijci entitates: & quò plus additur, eò magis crescit multitudo; & quò plus auferitur, eò minor redditur.

Secunda
probatio.

Præterea tota ratio, cur censeant aliqui vnitatem esse positiam, multitudinem autem esse negationem, est quia existimant vnum, seu indiuisum, esse formaliter idem ac habere vniionem: sed esse vnum non est formaliter habere vniionem: ergo esse vnum non est formaliter aliquid positium. Minor, quæ negatur ab aduersariis, probatur clarè; quia esse vnum est passio communis omni enti, adeò vt nulla res sit ens, quæ non sit vnum: sed esse vnitum non est passio communis omnibus entibus; nam quæ sunt simplicia, & indiuisibilia, habent vnitatem, & carent omni vniione: ergo esse vnum transcendentaliter, non est formaliter esse vnitum; Deus enim vnus est sine vniione, præcisè quia indiuisus est in plures Deos. Similiter Angelus, anima rationalis, punctum, conceptus entis abstractus vnitatem habent, & carent vniione: ergo manifestum est quod vnio & vnitatis plurimum differunt; si enim carere vniione formaliter est esse multiplex, Deus qui caret vniione, multiplex est.

Triplex ad-
uersario-
rum æqui-
uocatio.

Itaque quoties dicunt aduersarij, quod vnum formaliter est esse vnitum, triplex ab illis committitur æquiuocatio. Prima est, quia aliud est constitui hominem in ratione hominis, aliud constitui in ratione vnus hominis. Primum illud est proprium munus vniionis, non autem secundum; constituitur enim in ratione hominis vnus per negationem multarum partium componentium, & multarum vniionum; si enim multæ partes componentes, v.g. multæ animæ vnirentur eidem materiæ, non esset vnus homo; & tamen adesset vnio: ergo vnio non sufficit ad vnitatem.

Altera æqui-
uocatio cir-
ca vocem
compositi.

Altera æquiuocatio est. Aliud est partes facere compositum, aliud facere vnum compositum. Certum est per vniionem partes ita connecti vt faciant compositum, sed per vniionem non faciunt vnum compositum, licet aliquando vox illa *vnum*, sumatur pro composito; dicitur enim partes vnitatis facere vnum; vbi vnum significat compositum, non autem vnum de quo hic agitur, & est transcendens: esse autem compositum, non est transcendens, cum commune non sit omni enti; partes enim post vniionem sunt eodem modo multæ ac ante vniionem: ante vniionem videlicet non fuerunt multæ in ratione hominis, quasi essent plures homines, sed plures partes; hæc autem pluralitas non est ablata per vniionem: ergo vnio non tollit multiplicitem, neque facit vnitatem, sed facit compositionem.

Neque dicas ante vniionem esse plura entia, post vniionem esse vnum ens, v.g. vnum hominem, vnum continuum.

Respondeo enim vnum significare aliquando compositum, aliquando rem indiuisam: si vnum significet compositum, fateor fieri post vniionem vnum hominem, vel vnum continuum; si vnum significet rem indiuisam, nego per vniionem fieri vnum; sunt enim verè plura entia. Semper igitur

A distinguenda hæc duo sunt, esse vnum, & esse compositum.

Tertia æquiuocatio illis vocibus committitur, *esse diuisum*, & *indiuisum*; diuisum enim aliquando vocatur id quod non est connexum; indiuisum autem significat ligatum, & connexum. Aliquando autem diuisum significat id quod habet plures entitates; indiuisum id quod non habet plures entitates. Vnum transcendentaliter, de quo hic agitur, non significat indiuisum priore modo sumptum, sed posteriore. Ex quibus omnibus plane colligitur, vnum & vnitum significare duo inter se distincta.

Ad primam respondeo, Deum esse à se vnum, quatenus est indiuisus in plures Deos; vnitatem autem esse perfectionem, sed negatiuam, quæ dicitur in recto Deitatem, in obliquo autem negationem pluralitatis; vnitatis enim negatio non est nisi secundum id quod dicitur in obliquo, & secundum illud non identificatur cum Deo, sed secundum id tantum quod dicitur in recto.

Imò committitur ab aduersariis æquiuocatio quando dicitur Deus esse vnus; non enim intelligitur vnitatis transcendentalis, quam haberet etiam si essent plures Dij; sed intelligitur demonstratiue Deum esse vnicum, seu nullum præter eum esse Deum: id quod manifestè negatiuum est, cum non sit aliud quam non esse plures Deos.

Ad illam propositionem, *Deus sine vno superaddito habet indiuisiōem in se*; formaliter, nego; fundamentaliter, concedo: id est, ipsa entitas Dei positiua est fundamentum talis indiuisiōis, & illam exigit, sicut ens spirituale per suam entitatem positiuam habet fundamentaliter negationem materiæ, quia illam exigit; formaliter autem fit spirituale per talem negationem. Similiter punctum est indiuisibile per suam entitatem intrinsecam, quatenus illa entitas pluralitatem negat, ideòque non est formaliter vnum nisi per negationem.

Ad secundam tota responsio patet ex dictis in solutio probacione conclusionis, vbi ostendi falsum omnino esse, quod etiam in rebus compositis esse vnum transcendentaliter, & esse vnitum idem sint. Si enim esse vnum idem significet ac esse compositum, reuèra esse vnum est esse vnitum. Si autem esse vnum significet esse indiuisum, quod est esse vnum transcendentaliter, esse vnum non est esse vnitum, vt probauit.

Ad probacionem minoris distinguitur illa propositio: sed vnio est ratio, per quam illæ partes non sunt diuise; si esse non diuisum significet esse ligatum, concedo; si significet non habere plures entitates, nego; partes enim esse vnitatis, est illas esse ligatas; sed non est, illa non esse plura entia. Quando autem illæ dicuntur facere vnum, tunc vnum significat compositum, siue vnum completum; non autem vnitatem transcendentaliter, quæ est carentia multarum entitatum.

Ad alteram probacionem distingo hanc propositionem: sed non vnitum & diuisum idem sunt; si diuisum significet non ligatum, concedo; si significet quod habet plures entitates, nego. Deus enim, vt dixi, est non vnitatis, & tamen plures non habet entitates. Eodem modo soluantur alie probaciones: esse diuisum non est aliquid positium, si significet esse non ligatum; sed est aliquid positium, si significet habere plures entitates: quod cum opponatur contradicitori indiuisio, certè indiuisum est aliquid negatiuum.

Ad tertiam respondeo, diuisiōem, cui oppositur vnitatis, esse aliquid verè positium, vt sepe dixi. Diuisio enim sumi potest vel propter includit multas

multas partes, & sic est aliquid posituum; vel propter vna illarum entitatum negat aliam, seu non est alia, & sic negatio est: opponitur autem unitati sumpta primo modo, non autem secundo. Duæ virgæ dicuntur diuise per negationem continuitatis, si diuisio sit non ligatio; si autem diuisio diceret esse plura, duæ virgæ dicuntur diuise per pluralitatem entitatum, non per negationem continuitatis. Est autem contradictio in altero argumento; Esse indiuisum est habere partes unitas, vel identificatas: si enim partes identificatae sunt, iam non sunt partes. Itaque nego, quod diuisum oppositum unitati sit carentia vnionis, aut carentia identitatis; nam carentia identitatis formaliter est pluralitas entitatum, & est aliquid posituum.

§. II.

Quomodo vnitas constituitur per negationem, & qualis illa sit.

Dixi unitatem constitui per negationem: nunc videndum, vtrum adequatè constituitur per negationem, an verò includat etiam ipsum ens; vtrum ens præscindi ab ea negatione possit, & ab unitate; vtrum illa sit negatio diuisionis in se, an verò negatio alterius entis.

Prima dubitatio. Ratio enim dubitandi primò est, quia passio est aliquid adiacens subiecto, & illi superadditum: sed ens non est aliquid adiacens & superadditum enti: ergo ens non potest esse passio entis, nec in ea includi. Probatum maior, quia passio dicitur secundarius conceptus: & deinde illud est adiacens alteri, quod prædicatur de eo accidentaliter, & manat ab essentia: passio est huiusmodi: ergo passio est aliquid adiacens. Imò ens non potest prædicari accidentaliter de ente: ergo non potest esse passio entis; videmus enim alias omnes proprietates ratione distingui à suis subiectis. Denique vnitas & vnum non significant omnino idem; si autem vnitas includit formaliter ens, significat omnino idem ac vnum: ergo vnitas non includit ens etiam in recto, sed consistit in pura negatione.

Secunda dubitatio. Secundò videtur omnino, quod ratio entis præscindi non potest ab illa negatione ac unitate; quia illa negatio quam vnitas enti superaddit, fundari debet in ipso ente: sed hoc fundamentum quatenus est quid distinctum ab illa negatione, vel est aliquid vnum, vel non. Si est vnum: ergo illa negatio pertinet ad unitatem. Si non est vnum: ergo non potest fundare vnā negationem. Deinde fundamentum illius negationis distinguitur à negatione: ergo est vnum seclusa negatione. Probatum consequentia. Vbi est numerus, ibi sunt duæ unitates: sed si fundamentum negationis, & negatio distinguuntur, faciunt numerum: ergo fundamentum negationis habet unitatem, seclusa negatione, si ab ea præscinditur. Denique esse hominis præcisè illa negatione non est lapis; imò est non lapis, non leo: ergo distinguitur à lapide: & est vnum, quia esse vnum est esse idem cum seipso, & ab alio diuersum.

Tertia. Tertio, quicquid est in Petro, distinguitur adequatè à Deo: sed seclusa negatione, ratio Petri est in Petro: ergo seclusa negatione ratio Petri distinguitur adequatè à Deo: ergo est vna. Deinde si ratio entis post præcisionem non esset per se vna & distincta à quolibet alio, non posset fieri vna per formam superuenientem: sed hoc falsum

R.P. de Rhodes curf. Philosoph.

A est: ergo ratio entis manet vna post illam præcisionem. Probatum maior. Forma superueniens subiecto non reddit subiectum in se vnum: v.g. albedo superueniens parieti, facit illum album, non facit vnum; vnitas autem esset forma enti superaddita: ergo non faceret subiectum vnum.

B Quarto nullus conceptus simplex provenire potest subiecto à forma distincta: esse vnum est conceptus simplex: ergo non potest provenire subiecto à forma distincta. Probatum maior. Esse album idè est conceptus compositus, id est significat habens albedinem, quia est à forma distincta. At verò spirituale v.g. idè est conceptus simplex, quia non provenit à forma spirituali: materia v.g. non dicitur spiritualis, eo quod iungatur formæ spirituali: ergo conceptus simplex non provenit à forma distincta.

Dico secundò, unitatem non consistere formaliter in sola negatione, sed includere in recto ipsum ens, in obliquo negationem, quæ non potest præscindi ab ipso ente, licet ens præscindi ab ea possit.

Vnitas non est solum negatio.

Primam partem negant Fonseca 4. *Metaph. cap. 2. quæst. 5. sect. 3.* Aueria *quæst. 5. sect. 3. & quæst. 4. sect. 2.* Probatum, quia proprietates entis identificantur cum ipso ente: sed negatio identificari non potest cum ente, alioqui ens esset negatio: ergo negatio non est proprietas entis: ergo vnitas, quæ est proprietas entis, non est negatio. Deinde vnum prædicatur de ente: negatio prædicari non potest de ente: ergo vnum non est negatio. Denique id quod est realis proprietas entis, non potest attribui enti rationis; sed indiuisio sumpta pro pura negatione alterius, conuenit chimeræ: ergo illa negatio non est formaliter vnitas realis.

Secundam partem Arriaga negat *num. 51.* existimatque rationem entis præscindi non posse ab illa negatione & ab unitate. Probatum tamen, quia si ens præscindi non posset ab unitate, vnitas non esset vllò modo proprietas; quod enim non est conceptus secundarius entis, non est proprietas entis. Si ens in suo conceptu primario includat unitatem; vnitas non est secundarius, sed primarius conceptus entis: ergo ens in suo conceptu primario non includit unitatem. Deinde vnum & ens non sunt voces synonymæ: ergo altera earum significat aliquid, saltem ratione distinctum ab altera.

Ens præscinditur ab unitate.

Dico tertio, Negatio quam vnitas superaddit enti, est negatio diuisionis in se, non autem negatio alterius entis, seu diuisio à quolibet alio ente.

Negatio diuisionis in se, facit unitatem.

Obserua unitatem, vt notabam nuper, definiri, *Duplex in-Indiuisiōem rei in se, & diuisiōem à quolibet alio;* vnde videtur duplicem includere negationem. Diuisio entis in se illa est secundum quam aliquid est in seipso plura; seu est secundum quam aliquid est secundum quam dicimus aliquid ens non esse in seipso plura entia. Diuisio entis à se diceretur, si aliquid esset aliud à seipso; v.g. si Petrus esset Paulus. Indiuisio entis à se est eum dicimus, *Hoc est ens, non est aliud à seipso;* v.g. hominem non esse bouem, Petrum non esse Paulum. Idem autem est dicere ens non esse diuisum à se, ac dicere illud esse diuisum ab omnibus aliis. Certum est vtramque indiuisiōem, seu negationem diuisiōis, tum entis in se, tum entis à se, conuenire unitati, vt patet ex allata definitione; sed negauit conclusio unitatem primariò constitui per indiui-

HHh 3 honem

sionem rei à se, quæ negatio est alterius entis; sed per indiuisiōem rei in se, quæ est negatio multitudinis.

Probatio.

Ratio est, quia negatio quæ constituit formaliter vnitatem, non potest conuenire multitudini: sed esse diuisum à quolibet alio, conuenit etiam multitudini; nam vnus aceruus lapidum non est alius aceruus. Deinde conceptus vnitatis est absolutus; esse autem diuisum à quolibet alio, est conceptus respectiuus. Denique idem aliqua res diuisa est à quolibet alio, quia in se non est diuisa in plura entia; v.g. Petrus idem est diuisus à Paulo, & equo, quia in se non est diuisus in Paulum & equum: ergo indiuisio rei in se prior est quàm diuisio à quolibet alio.

Qualis indiuisio est vnitatis.

Dico quartò, negationem diuisiōis, quam dicit vnitatis, esse negationem diuisiōis in multa entia totalia actu completa, vel in multa entia diuersorum prædicamentorum.

Ratio est, quia illa negatio est propria vnitatis per se, per quam id quod est vnum per se, differt ab eo quod est vnum per accidens, & à multitudine: sed per indiuisiōem in plura entia totalia, vel diuersorum prædicamentorum, vnum per se differt ab eo quod est vnum per accidens; nam aceruus lapidum v.g. diuisus est in multos lapides, qui sunt entia totalia; centenarius hominum est centum homines; album est diuisibile in substantiam & accidens. Quod autem non continet plura entia totalia, est vnum per se: ergo illa indiuisio constituit vnitatem formaliter.

Solutio primæ dubit.

Ad primam respondeo distinguendo illam propositionem: *Passio est aliquid adiacens & superadditum subiecto*; passio sumpta inadæquatè, seu secundum aliquid sui, concedo; passio adæquatè sumpta, nego. Passiones enim transcendentium in recto dicunt ipsum ens, in obliquo autem sunt aliquid adiacens, neque sunt passiones secundum illud solum quod superaddunt, sed secundum illud vt iunctum alteri. Similiter passio prædicatur accidentaliter secundum id quod dicit in obliquo, non secundum totum quod dicit etiam in recto. Est autem discrimen inter passiones transcendentales, & alias quasque passiones, quia transcendentales necessario includunt sua subiecta, non autem aliæ; debent enim esse reales: non possunt autem habere realitatem, quin includant sua subiecta. Vnum & vnitatis idem significant, sed in modo significandi differunt; nam vtrumque significat ens, & indiuisiōem; sed vnum magis explicitè significat ens, quàm illud significet vnitatis.

Solutio secundæ.

Ad secundam respondeo fundamentum illius negationis, quam vnitatis enti superaddit, posse considerari vel prout est à parte rei, & sic est reuera vnum; vel prout cadit sub intellectu, & sic illud nec est vnum, nec multa, sed præscindit ab vtroque; nam eo ipso quod præscindo hanc negationem, præscindo vnitatem, & sic illud cogitari non potest vt vnum. Ad hanc ergo propositionem, *Illud fundamentum præcisa negatione non est multa*; respondetur cum eadem distinctione, à parte rei non est multa, concedo; prout cadit sub intellectu non est multa, nego; quia intellectus neque affirmat multitudinem, neque illam negat, sed præscindit ab vnitatis, & à multitudine. Deinde concedo fundamentum illius negationis distinguui à negatione; sed nego illud propterea esse vnum seclusa negatione: tunc enim est numerus, quando est distinctio inter duo vna, id est inter ea quæ distinctas habent vnitates; tunc autem nego

esse numerum, quando est distinctio inter duo, quæ non sunt plura vna. Ens & negatio diuisiōis distinguuntur quidem, sed non habent diuersas vnitates, cum per illam negationem ens sit vnum. Homo præcisa illa negatione superaddita non est homo; idem nego tunc hominem distinguui à lapide prout subest illi præcisiōi per intellectum; nec esse non lapidem, non leonem: nam homo includit formaliter vnitatem, quam non includit ens in communi.

Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: Quidquid est in Petro, quatenus est contractum ad Petrum, distinguitur adæquatè à Deo, concedo; quatenus est abstractum, nego; quia ille conceptus entis, quatenus abstractus, non includit vllam rationem, per quam ens illud non possit attribui Deo, & sic illud nec est producibile, nec improducibile; sed ab vtroque præscindit. Deinde nego illam propositionem, *Si ratio entis præcisa non esset vna, non posset reddi vna per formam superuenientem*. Si enim forma illa superueniens sit ipsa vnitatis, certè superueniens subiecto reddit illud vnum. Si autem sit aliqua alia forma, supponit illud iam esse vnum: nam sicut effectus formalis albedinis est facere album, ita effectus formalis vnitatis est facere vnum.

Ad quartam respondeo distinguendo illam maiorem: nullus conceptus simplex potest provenire subiecto à forma adæquatè distincta, concedo; id est à forma, quæ nec includat subiectum, nec in eo includatur: si autem forma distincta sit solum inadæquatè, ita vt in recto duntaxat dicat subiectum, nego.

SECTIO II.

De vnitatis numerica, seu indiuiduali.

Post explicatam vnitatem, quæ genus est ad omnes alias vnitates, sequitur prima eius species, quæ vocatur vnitatis numerica, hæcitas, indiuiduatio, singularitas, differentia indiuidualis, per quam scilicet constituitur indiuiduum. Quæritur autem primò, quid illa sit, & quid superaddat naturæ communi: secundò quodnam sit principium internum & formale, à quo illa oriatur. Quod autem quæri tertio posset, vtrum sola singularitas existant à parte rei, patebit ex statim dicendis de vnitatis vniuersali.

§. I.

Quid sit vnitatis numerica, & quid superaddat naturæ communi.

Certum est primò, vnitatem & differentiam indiuidualem dupliciter posse concipi, primò prout est principium incommunicabilitatis, id est prout est principium cuius natura non potest communicari pluribus; & sic propriè appellatur vnitatis numerica, hæcitas, singularitas. Secundò concipitur prout est differentia quasi materialis & entitativa, id est prout est principium operationum perfectiorum, aut minus perfectarum intra eandem speciem, id est circa eadem obiecta, tum materialia, tum formalia. Sic enim probabam in tractatu de anima, posse indiuidua eiusdem speciei habere differentias indiuiduales, id est materiales, dissimiles & inæquales. Cum enim certum omnino sit, differentias indiuiduales sumptas prout sunt hæcitates, esse non posse inæquales; sic enim dicunt solum in communi

communicabilitatem, quæ in omnibus simillima est, & non potest esse aliquid multis commune; quoties dicitur differentias individuales esse inæquales, significatur eo nomine differentia materialis, non autem vnitas numerica, vel singularitas.

Quid sit vnitas numerica. Certum est secundò vnitatem propriè sumptam non esse aliud quàm entitatem ipsam rei alicuius cum negatione communicabilis ad plura inferiora, ita vt dicat in recto positum entitatem rei alicuius, in obliquo autem incommunicabilitatem illius rei ad plura. Sed hoc tamen vt explicetur,

Prima dubitatio. Ratio dubitandi primò sit, quia id quo Petrus constituitur Petrus, non est id ipsum, quo Petrus constituitur homo; quia id quo constituitur homo, non differt à Paulo, qui est etiam homo; id autem, quo Petrus constituitur Petrus, differt à Paulo: ergo indiuiduatio superaddit naturæ communi aliquid realiter ab ea distinctum.

Secundà. Secundò. Homo non est essentialiter indiuiduum: ergo indiuiduatio est aliquid extra essentiam hominis, & ab ea distinctum. Probo antecedens. Si homo esset essentialiter indiuiduum, non posset multiplicari in plura indiuidua, neque concipi posset sine indiuiduatione; sicut quia Deus est essentialiter indiuiduum, non possunt esse plures Dij, neque concipi potest Deus sine singularitate.

Conclusio trimenbris. Dico primò. Vnitas numerica necessariò est differentia positua superaddita naturæ specificæ, ab ea non realiter, sed ratione tantum distincta. Tres habet partes conclusio.

Vnitas numerica est aliquid superadditum. Ratio prima, quam omnes communiter admittunt, est quia vnum indiuiduum posituè differt ab alio indiuiduo; non differt autem nisi quodlibet indiuiduum differentiam habeat sibi propriam, & posituam, per quam constituitur & distinguatur à quolibet alio. Deinde natura specifica secundum se, & quatenus abstrahit à differentis indiuiduantibus; v. g. natura humana quatenus terminans illum conceptum formalem, quo intelligitur animal rationale, nihil cogitans de Petro & Ioanne, indifferens est & communicabilis, seu determinabilis ad multa indiuidua: debet autem contrahi & determinari per aliquid sibi proportionatum, nempe per aliquid positum, cum positua ipsa sit. Hoc positum est differentia constitutua indiuidui: ergo differentia constitutua indiuidui est aliquid positum superadditum essentia. Denique cum natura specifica præcisè sumpta sit communicabilis multis, & non habeat negationem communicabilitatis adiunctam, natura verò singularis illam habeat, necesse est, vt intelligatur interuenire fundamentum aliquod huius negationis, propter quod illa negatio conueniat naturæ singulari, tametsi non conueniat naturæ præcisè secundum se sumptæ.

Non distinguitur realiter à natura. Ratio secundæ partis, quæ negat positum illud superadditum esse distinctum realiter à natura specifica, facilis est; quia nulla est natura creata, quæ non existat extra causas per actualitatem suam internam, secundum quam etiam terminat actionem producentis: ergo illa non est indiuidua per aliquid quod sit à parte rei distinctum à tali natura. Probat consequentia. Quidquid terminat aliquam productionem est singulariter: natura realis, etiam seclusa omni singularitate, distincta per seipsam, terminat productionem, cum sit extra causas: ergo est singularis se-

A clusa omni singularitate distincta. Deinde humanitas Petri realiter distinguitur ab humanitate Pauli: ergo differentia numerica Petri facit aliud compositum cum humanitate Petri, & indiuiduatio Pauli aliud compositum cum humanitate Pauli. Vel igitur illæ humanitates, quæ sunt partes duorum compositorum differunt inter se numero, vel non differunt. Si differunt, & sunt singulares: ergo inutilis est differentia indiuidualis distincta: si autem non distinguantur, nec sunt singulares: ergo non terminant actiones distinctas. Imò sunt vna planè natura.

B Tertia pars, quod illa vnitas ratione distinguatur à natura, ex duabus præcedentibus sequitur; si enim differentia indiuidualis est aliquid superadditum naturæ communi, & si non est aliquid distinctum realiter, certè sequitur quod sit aliquid ratione distinctum ab illo gradu specifico.

C Ad primam respondeo, illud quo Petrus constituitur homo, esse realiter illud ipsum, quo constituitur etiam Petrus, sed sola distingui ratione; id est illud ipsum reale, quod Petrum reddit hominem, reddit etiam hunc hominem; est enim eadem realis Petri natura, nempe corpus & anima Petri vnita, per quæ Petrus redditur homo, & hic homo. Sed hanc tamen naturam vnā si apprehendat noster intellectus vt est fundamentum in Petro cum Paulo accidentium similitum, dicitur Petrum constituere vt homo est, & vocabitur differentia specifica; si eandem apprehendat intellectus, vt fundamentum quorundam accidentium quæ non sunt in Paulo, & est fundamentum etiam incommunicabilitatis, dicitur Petrum constituere vt est Petrus, & vocabitur differentia numerica, seu hecceitas Petri. Petrus ergo realiter à Paulo differt, tum secundum id quo constituitur Petrus, tum secundum id quo constituitur homo; quamvis secundum id quo constituitur homo, sit Paulo similis; secundum id autem, quo constituitur Petrus, sit illi dissimilis. Itaque certum est, Petrum posse concipi vt hominem, quin concipiatur vt Petrus, quia differentia indiuidualis distinguitur ratione à specifica.

D Ad secundam distinguo hanc consequentiam: Ergo indiuiduatio est aliquid extra essentiam hominis, vt existentem à parte rei, nego; vt conceptam & præcisam ab intellectu, concedo. Indiuiduatio enim reuera est à parte rei essentia ipsa hominis; sed tamen est aliquid extra conceptum obiectuum essentia, seu extra essentiam vt à nobis conceptam. Nam quamvis concipi possit à nobis essentia hominis, præcendendo à differentis indiuiduantibus, ita vt illæ sint extra conceptum obiectuum essentia humanæ; nihilominus tamen à parte rei non inuenitur essentia hominis extra differentias indiuiduantes, seu hæcceitates humanas; neque hæc extra illam.

S. II.

E Quodnam sit principium intrinsecum & formale, à quo petitur indiuiduatio.

Dico intrinsecum & formale; nam à quo principio externo & efficiente, per quod res ipsæ indiuiduantur, id est cur vnum potius indiuiduum producatur quàm aliud, dictum est 2. *Physic.* Queritur ergo, quodnam sit principium intrinsecum & quasi formale, per quod formaliter res constituitur hæc, & non alia? Qua in

HH h 4 contro

Distinguitur ratione.

Solutio primæ dubitæ.

Solutio secundæ.

controversia tres sunt sententia. Prima communis omnium Thomistarum docet, res non individuari nisi per ordinem ad materiam signatam, id est ut affectam certis quibusdam accidentibus; unde negant naturas abstractas à materia, quales sunt Angeli, esse posse plures intra eandem speciem; sed non posse illos esse numero plures, quin sint etiam plures specie; naturas autem dicentes ordinem ad materiam, posse plures esse numero intra speciem eandem, quia materia signata illas individuatur. Secunda sententia est Vasquez *tom. 1. in 3. part. disp. 74. cap. 7.* docentis res quaslibet creatas individuari ex ordine ad has numero circumstantias temporis & loci, in quibus primò producitur. Tertia est Suarez *disp. 5. sect. 6.* res individuari formaliter per suas proprias entitates, quatenus illæ negationem habent communicabilitatis.

Conclusio
quadripar-
tia.

Dico secundò, nullam formam substantialem, aut accidentalem, neque compositum vllum physicum individuari formaliter per materiam aut per ordinem ad illam; neque per ordinem ad has numero causas & circumstantias loci & temporis: sed principium individuationis cuiuslibet esse ipsam entitatem physicam, prout est incommunicabilis ad plura entia completa, quæ sint adæquatè idem cum ipsa. Quatuor partes habet conclusio.

Non petitur
individuatio
à materia
signata.

Prima contra materiam signatam excogitatur à Thomistis, probatur primò, quia anima rationalis postquam separata est à materia & quantitate, manet eadem numero quæ erat ante separationem: anima Christi triduo illo post mortem Christi eadem fuit quæ ante; neque negari potest quod anima S. Petri existens in celo sit eadem illa quæ fuit in corpore: ergo anima non individuatur per materiam. Eademque ratio est formarum materialium, tum substantialium, tum accidentalium; quæ si diuinitus separantur à materia, eadem sunt, quæ fuerunt ante separationem.

Neque dicas illas formas semper dicere ordinem ad materiam, per quem ordinem indiuiduentur. Sed contrà. Nam illæ formæ separate non dicunt ordinem ad vnā potius materiam, quàm ad aliam: ergo non possunt individuari per ordinem ad materiam; alioqui tot res indiuidua, quot sunt materiæ ad quas dicunt ordinem. Deinde plures numero formæ distinctæ habent ordinem ad hanc numero materiam: ergo indiuiduatio non petitur per ordinem ad materiam: v. g. forma hominis, & forma equi, possunt esse tum simul, tum successiue in eadem materia. Imò in eodem corpore, in quo sunt formæ substantiales, sunt etiam formæ accidentales. Si ergo ex ordine ad materiam peteretur indiuiduatio, certè illæ omnes formæ idem essent indiuiduum. Denique si à sola materia petitur indiuiduatio cuiuslibet compositi, sequitur omnino, quod ignis idem est indiuiduum cum ligno, ex quo productus est; & homo idem indiuiduum cum cibus, quibus nutritur.

Altera pro-
batio.

Secundò, sequitur ex ea sententia, quod Angelis esse non possunt specie plures intra eandem speciem; quod vltro admittunt Thomistæ, clarèque impugnatum est in tractatu de Angelis; quia ipsa materia & quantitas multiplicatur per seipsas intra eandem speciem sine ordine ad aliam materiam & quantitatem: ergo etiam qualibet alia res multiplicari potest numero sine ordine ad materiam. Imò certum est, quod idem Angelus habet plures visiones solo numero distinctas, quæ nullum dicunt ordinem ad materiam: ergo pos-

sunt res individuari & multiplicari numericè sine ordine ad materiam. Sed de hoc aliis pluribus.

Si quando autem dixit Philosophus, materiam esse principium indiuiduationis, voluit tantum principium illud, per quod varia nos cognoscimus indiuidua corporea, esse materiam diuersis affectam accidentibus; quoties enim diuersa videntur à nobis accidentia, & diuersa materia, diuersa dicimus esse indiuidua. Non est igitur loquutus de principio indiuiduationis secundum se, sed secundum nostram cognitionem, quæ terminatur ad corpora.

Secunda pars contra circumstantias loci & temporis, à quibus petit Vasquez indiuiduationem, probata est fusiùs 2. *Physicorum*. Est enim procul incredibile, quod hic numero ignis, qui producit hodie Lugduni ab hac causa, non poterit saltem diuinitus produci heri ab alio igne in alio loco. Calor v. g. qui nunc in te producit existente in cubiculo, poterit sine dubio heri produci in aula. Et sanè potuit Deus vno anno tardius producere hunc eundem mundum; vel deat ratio, cur fuisset alius mundus, si Deus illum tardius, aut citius produxisset? Num fuissent idem flores, eadem sidera, eadem animalia, idem homo, si Deus eodem die, vel eodem instanti, re voluit S. Augustinus omnia creasset? Denique hic locus, & hoc tempus seipsis indiuiduantur sine ordine ad alias circumstantias temporis & loci: ergo alij etiam effectus possunt individuari sine tali ordine.

Tertia pars ponit, ipsam entitatem rei esse principium generale cuiuslibet indiuiduationis. Probatur primò, quia si nihil esset, quod sua entitate se indiuiduaret, daretur processus infinitus; quæro enim de illo principio indiuiduationis: Vel illud sua entitate indiuiduum est, & sic frustra est omne aliud principium indiuiduans: vel non se indiuiduat sua entitate, & sic quæro de illo principio altero, deque aliis in infinitum. Deinde illud est principium indiuiduans, per quod res indiuidua distinguitur à qualibet alia: sed per ipsam entitatem qualibet res ab altera distinguitur; est enim idem principium constitationum, & distinctionum: sed entitas rei est principium eius constitutionum: ergo est principium distinctionum. Denique præciso per intellectum quocunque principio distincto, res per seipsam est extra causas: ergo sine alio superaddito est indiuidua.

Quarta denique pars docet entitatem rei solum non esse principium indiuiduans sine negatione communicabilitatis ad plura entia completa, quæ sint adæquatè eadem cum illa. Ratio est, quia vnitas numerica superaddit enti id per quod distinguitur ab vniuersali: sed id quo vnitas numerica differt ab vniuersali, est incommunicabilitas: ergo vnitas numerica superaddit entitati incommunicabilitatem. Minor certa est; nam vniuersale dicitur id quod secundum rationem aliquam vnā & eandem multis est communicabile; id est, illud quod secundum totum quod includit in se, diuiditur in multa, quæ totum habeant singula quod includitur in illo communi. Itaque vnitas numerica quod vniuersali opponitur, erit illud quod negationem habebit talis communicabilitatis, ita vt vnus numero non includat plura entia completa, quæ sint id totum quod est illud vnus.

Comparari videlicet potest vnus numero vel cum vniuersali, & est ens prout est incommunicabile ad plura, quæ adæquatè sint idem cum toto: vel potest comparari cum ente per accidentia, &

& est ens incommunicabile pluribus, quæ tunc sunt actu completa. Continuum v. g. constat ex pluribus, quæ sunt incompleta, quando sunt unita, & component vnum. Aceruus autem lapidum constat ex lapidibus multis actu completis, quando component aceruum, qui propterea est ens per accidens.

Existentia non est principium indiuiduans. Ex quibus colliges, existentiam non esse magis principium indiuiduans quam essentiam, cum ambæ sint indistinctæ, neque sit maior ratio cur vna indiuiduet, quam altera.

SECTIO III.

De unitate formali.

Eius definitio.

Dico primò, unitatem formalem esse rei indiuisionem in plures essentias dissimiles.

Ratio est, quia natura humana v. g. secundum se sumpta non est indiuisibilis in plures essentias similes; si enim abstrahatur, diuidi potest in Petrum, Paulum, &c. quorum plures sunt realiter essentia inter se similes. At verò quælibet essentia secundum se hoc habet, quod diuidi nullo modo possit in plures essentias dissimiles. Natura v. g. humana, diuidi non potest in humanam & equinam. Illa indiuisibilitas naturæ in plures essentias dissimiles vocatur vnitas formalis, sicut indiuisibilitas in plures essentias similes & completas vocatur vnitas numerica.

Differt ab unitate numerica. Dico secundò, dari unitatem formalem non realiter, sed ratione distinctam à numerica.

Ratio est, quia nulla est res, cui non conueniat negatio illa, quam vnitas formalis superaddit enti, nempe quod res sit indiuisa in plures essentias dissimiles; homo enim ita dicit essentiam humanam vt adiunctam habeat negationem essentia equinae. Pater autem, quod huiusmodi vnitas distinguatur à numerica, quæ dicit indiuisibilitatem in plures essentias similes: hanc autem formalis vnitas non dicit; ergo alia est vnitas formalis, alia numerica; non quod illa realiter sint diuersæ, sed solo tantum conceptu, quia essentia singularis, & essentia communis, vt supra sæpe dictum est, sola ratione distinguuntur; sed vnitas formalis non potest magis distingui ab unitate numerica, quam natura communis à singulari: ergo vnitas formalis non distinguitur realiter à numerica.

Differt ab unitate vniuersali. Dico tertio, unitatem formalem esse saltem ratione distinctam ab unitate vniuersali.

Ratio est, quia vnitas vniuersalis consistit in indiuisione naturæ in plura eiusdem nominis & rationis, cum aptitudine quâ illa natura diuidi possit in illa plura; consistit enim in illis duobus: primum est indiuisio: secundum diuisibilitas. Vnitas formalis dicit quidem indiuisionem, sed non dicit diuisibilitatem; significat enim solam essentiam secundum se; siue illa sit singularis, siue sit vniuersalis: ergo vnitas formalis distinguitur per rationem ab unitate vniuersali. Sed hoc tamen vt sit manifestius, explicandæ omnino sunt plures controversiæ circa unitatem vniuersalem, de qua mihi nunc plenè dicendum est; nam tamen à pluribus video Doctores in Logica tradi rationem implicatissimam circa questionem vniuersalium, vt sic ad Philosophiam tyronum ingenia informant; certum tamen est illam esse omnino propriam Metaphysicæ; ideoque de vniuersalibus in communi statui nunc plenè dicere, de quibus in particulari dictum est in Logica.

QVÆSTIO III.

De unitate vniuersali, totaque ratione quidditatiua vniuersalium.

AD intelligentiam igitur unitatis huius, de qua tot lites moueri solent, dicenda sunt quinque. Primò, quid sit vniuersale, seu quid sit vnitas illa, quæ appellatur vniuersalis. Secundò, vtum detur aliquod vniuersale, natura scilicet aliqua vna & apta inesse multis; an verò conceptus solum aliquis formalis appelletur vniuersalis. Tertiò, vtum existat à parte rei huiusmodi vnitas vniuersalis, an verò tantum per intellectum. Quartò, per quam intellectus operationem fiat vnitas vniuersalis, vtum videlicet illa fiat per solam abstractionem, an verò addi ei præterea debeat cognitio comparatiua. Quintò de proprietatibus vniuersalium.

SECTIO I.

Quid sit vniuersale.

Certum est ex tradenda statim definitione vniuersalium, quod debent in ipso vniuersali distingui pars materialis, & pars formalis. Prima est ipsamet natura realis substrata vniuersalitati, idest quæ denominatur vniuersalis. Altera est ipsa vniuersalitas, videlicet vnitas & aptitudo essendi in multis. Ad explicationem ergo quidditatiua rationis vniuersalium dicendum est primò, quomodo definiatur & diuidatur generatim vniuersale. Secundò, quid sit natura illa, quæ vocatur vniuersalis. Tertiò, quid sit vnitas naturæ vniuersalis. Quartò, quid aptitudo illa essendi in multis.

§. I.

Vniuersale quomodo definiatur, & diuidatur.

Dico primò, vniuersale communissimè sumptum significare id quod in se vnum est, & est commune pluribus. Quia verò pluribus modis contingit aliquid esse commune pluribus, idem multiplex omnino est vniuersale.

Vniuersale communiter sumptum definitur.

Primò enim aliud est vniuersale complexum, aliud incomplexum. Complexum est propositio quam vocamus vniuersalem, vt, *Homo est animal*. Vniuersale incomplexum est res aliqua simplex & communis pluribus: & hoc alterum est multiplex; nam aliud est vniuersale in-causando, & est illud, quod plures effectus causat, vt Deus, cælum, &c. Vniuersale in significando est vox significans plura, v. g. hæc vox, *homo*, significat plures homines. Vniuersale in representando est imago multa representans, vt imago leonis omnes representat leones, & cognitio quam habeo de homine, omnes representat homines.

Varia diuisiones vniuersales.

Denique vniuersale in essendo, & in prædicando est illud, quod est in multis, & quod prædicatur de multis, vt natura humana est in Petro, Paulo, &c. De hoc autem solo vniuersali agit Metaphysica, quia illud est propriè vniuersale oppositum singulari, quod nec est, nec esse potest in pluribus, vt Socrates.

Certum est secundò, vniuersale in essendo re- & diffiniri, *Aliquid vnum aptum inesse multis*, vel

Vniuersale in essendo definitur.